

Isarch, Antoni, *El batec de l'època. Domènec Guansé i el periodisme (1918-1936)*, Tarragona, Publicacions URV, 2021, 181 p. ISBN: 978-84-8424-913-9.

Els estudis literaris entesos en un sentit ampli abracen tot un ventall de produccions científiques que van des de les anàlisis exhaustives dels textos fins a l'aprofundiment en la teoria literària o, per exemple, l'estudi de les obres i els autors en relació amb el context de producció i amb la funció social que aquests exerciren en el moment d'escriptura. És aquesta darrera circumstància la que atén Antoni Isarch en *El batec de l'època. Domènec Guansé i el periodisme (1918-1936)*, publicat dins la col·lecció «Patrimoni Literari» de Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili. En efecte, el volum confeccionat per Isarch ressegueix l'objectiu de situar la faceta periodística de Domènec Guansé en unes coordenades geogràfiques, històriques i socials amb la intenció de completar el coneixement de la polifacètica producció de l'autor tarragoní.

Si bé anteriorment s'havien dedicat excel·lents estudis a l'obra crítica i novel·lística de Guansé, l'actual volum ofereix una panoràmica completa i monogràfica de la dedicació periodística, tot fixant la vista en els interessos i les preocupacions que guien l'autor en el temps de preguerra. L'atenció als anys compresos entre 1918 i 1936 facilita la comprensió de les diverses dimensions de l'autor en tres aspectes: d'una banda, la gestació de Guansé com a periodista a la seua ciutat natal, Tarragona; d'altra banda, la professionalització als diaris de Barcelona; i, en darrer lloc, però no menys important, la centralitat de la funció i la importància de la premsa a la Catalunya dels anys vint i trenta. En aquest sentit, el llibre traça un itinerari de lectura marcat per les dues grans fites en la trajectòria de Guansé ja apuntades, com són l'articulisme de caire més aviat local que escrigué a Tarragona i les peces d'actualitat política i cultural que ocuparen l'etapa barcelonina.

Els capítols inicials, «1. Domènec Guansé i el periodisme» i «2. Els inicis periodístics a Tarragona», apunten les bases de la incorporació del tarragoní al món de la premsa i es retrata el perfil de l'home de lletres que es troba a cavall entre el periodisme

i la literatura amb un interès particular pel viratge ideològic de Guansé. En concret, en les pàgines dedicades a l'etapa tarragonina, Isarch estructura el capítol a través d'un recorregut per les principals capçaleres en què escrigué Guansé: el *Butlletí de la Secció Escursionista de l'Ateneo Tarraconense de la Classe Obrera*, *El Día Gráfico* o *Diario de Tarragona*. El capítol exposa de manera clara el posicionament ideològic del periodista i la centralitat que el periodisme d'opinió tingué en la seua escriptura. Cal destacar l'atenció que Isarch dedica a explorar el pensament del periodista pel que fa a la funció de la premsa i dels articles d'opinió, ja que, d'aquesta manera l'estudi, a més d'aprofundir en la figura de Guansé, permet entendre la concepció que bona part de la intel·lectualitat catalana dels anys vint i trenta tenia de la premsa com a difusor ideològic. En aquest sentit, el fet que Isarch treballa la producció guanseniana entre 1918 i 1936, independentment de la llengua en què estava escrita, denota un interès per confeir una panoràmica completa de la pràctica periodística de l'autor.

Els apartats que formen part d'aquest capítol, com ara «2.1. Cròniques d'una ciutat» i «2.2. Política i país, un binomi conflictiu», acompanyen el públic lector pels dos grans focus d'interès presents en Guansé: la vida de Tarragona i els conflictes de classe entre sindicats i patronal. A més, Isarch, aconsegueix posar l'anàlisi d'aquestes dues fites temàtiques al servei de l'estudi de l'evolució del pensament del periodista i de la influència d'Antoni Rovira i Virgili en la política d'aquell temps. Tal com s'indica al llibre: «és des d'aquestes premisses que l'evolució de l'ideari polític de Guansé pot explicar-se en part com una qüestió d'encaix progressiu en el catalanisme [...]» (Isarch 2021: 62).

Pel que fa a la segona part de l'obra, «3. La professionalització a Barcelona», l'autor se centra justament en el gir catalanista de les proses de Guansé durant l'etapa barcelonina en què, a més, esdevingué professional. Aquest extens capítol es desplega al voltant de l'anàlisi minuciosa de la producció guanseniana en dos publicacions, la qual cosa dona títol a les dues seccions: «3.1 Cròniques d'actualitat. *La Nau* (1927-1930)» i «3.2 Entre la cultura i la política. *La Rambla* (1930-1936)». Aquests apartats ocupen la part principal del monogràfic i detallen les temàtiques i les preocupacions socials i nacionals que bategaven en el fons dels textos.

Així doncs, Isarch fa un buidatge dels articles d'opinió publicats a *La Nau* i n'extrau conclusions que permeten entendre la figura de Guansé com a intel·lectual compromés amb la seua ciutat però també com a periodista capdavanter que, gràcies a l'empenta de Rovira i Virgili, situa el català en la primera línia dels diaris vespertins catalans. A més, l'autor concreta en quatre subseccions les temàtiques principals que el periodista tractava, com ara la modernitat, amb Barcelona com a màxim exponent, el paper de la dona en la societat del moment, la defensa d'un catalanisme progressista

i l'atracció pel cinema com un revulsiu de modes i comportament en la Catalunya d'entreguerres. Particularment, i tot i que es tracta d'un treball acurat i il·lustrat amb fragments dels textos al·ludits, potser hauria enriquit el discurs la incorporació de la perspectiva de gènere a propòsit dels articles de Guansé que s'ocupen de matèries com el feminisme o la presència de les dones en el circuit literari.

No obstant això, no es pot perdre de vista que gràcies a la recerca d'Isarch es completa la imatge de Domènec Guansé com a home impel·lit per l'anhel de modernitzar el país i de restituir-lo nacionalment, i així ho fa constar l'autor en qualificar-lo com a «periodista de ploma esmolada».

En relació amb la secció dedicada a l'estudi de *La Rambla*, Isarch aborda el que anomena «confluències politicoculturals» del periodista durant l'etapa republicana i en dissectiona els plantejaments presents en els articles, com ara l'aposta pel progrés social, l'interés per l'ensenyament, la pedagogia i el món dels infants i, en darrer lloc, la defensa de l'ideari republicà. En aquest apartat, l'atenció recau en el vessant més polític de l'articulisme de Guansé durant els anys previs a la guerra civil, especialment, en referència a les preocupacions nacionals i socials de Catalunya.

En síntesi, *El batec de l'època. Domènec Guansé i el periodisme (1918-1936)* és un monogràfic que, a més de construir un viatge per l'obra periodística del tarragoní en la dècada dels anys vint i trenta, tot fent atenció a l'estil i les temàtiques, s'ocupa d'analitzar els escrits en premsa com una part fonamental per a la creació i difusió d'un ideari polític i social concret en la Catalunya d'entreguerres.

IRENE MIRA-NAVARRO
Universitat d'Alacant
irene.mira@ua.es